

Dokumentumfilm a Törvényről

Tisztelt Országgyűlés! Kérdezem Önöket, hogy a már elfogadott módosító javaslatokkal együtt, az országgyűlés elfogadja-e a Nemzeti és Etnikai Kisebbségekről szóló törvényjavaslatot, mellékleteivel együtt. Kérem szavazzanak!

Az országgyűlés 304 igen szavazattal 3 ellenszavazat és 8 tartózkodás mellett a törvényjavaslatot elfogadta! (MTV Híradó 1993.)

Közhírré tétetik: az Országgyűlés kinyilvánítja, hogy a nemzeti és etnikai önazonossághoz való jogot az egyetemes emberi jogok részének tekinti, a nemzeti és etnikai kisebbségek sajátos egyéni és közösségi jogai alapvető szabadságjogok, amelyeket tiszteletben tart és mindezeknek a Magyar Köztársaságban érvényt szerez.

Magyarország példaként szolgálhat a környező országok számára, amennyiben sikeres kisebbségi törvénye születik. Jakab Róbertné a szocialista párt részéről, ezen kijelentését követően, többek között pénzügyi garanciát sürgetett a nemzetiségi intézmények taneszköz és tankönyvellátásához. (MTV Híradó 1993.)

Wolfart János, a NEKH elnöke (1990-1995): A mi aggodalmaink, félelmeink, azok éppenséggel a rendszer-váltás utáni helyzetben a poláris világrend felbomlása után alakultak ki. Szerettünk volna inkább sok mindent megengedni, mintsem dolgokat túlszabályozni vagy tiltani, ezért egy jó évtized elmúltával most már nyugodtan hozzá lehet nyúlni és egy kicsit ki lehet vésálni a dolgokat. Ma egyébként egészen más típusú gondokra, gondolatokra is választ kell keresni. Például mi lesz a jövő esztendőben, ha Magyarország EU tag lesz?

Dr. Kaltenbach Jenő, az Országgyűlés kisebbségi biztosa: Az a törvénytervezet, ami az akkori Antall kormány Igazságügyi Minisztériumában született, az messze nem elégítette ki a kisebbségek igényeit. Meg hát az egésznek a koreográfiája is nagyon emlékeztetett a múltra, hogy tudniillik a kisebbségeknek itt csak egy ilyen statisztika szerepet szánunk és majd a politika eldönti, hogy nekik mi a jó és mi nem jó. Ezen felbuzdulva, jött létre egy reakcióként a Kisebbségi Kerekasztal.

Lásztity Péro, a Kisebbségi Kerekasztal tagja (1990-1994): Lényegesen befolyásoltuk a törvény alaki alakulását. Nagyon sok buktatót sikerült elhárítani és kiharcolni azt, hogy valóban megfogalmazódjék a Kisebbségi Törvényben a kulturális autonómia és az önkormányzatiság elve.

Horváth Aladár, a Kisebbségi Kerekasztal tagja az SZDSZ országgyűlési képviselője (1990-1994.): Akkor a 11 fejezet helyett már csak 3 fejezetben állapodtunk meg, mert

a nyugat erősen presszionálta a kormányt, hogy kerüljön a Parlament elé a törvényjavaslat és további fejezetekben már egy pártközi kompromisszum született. Ahelyett, hogy nemzetiségek között, a nemzetiségek és a társadalom között kötött volna konszenzus, egy egyetértés a Kisebbségi Törvényrel kapcsolatban, ehelyett a parlamenti pártok közötti kompromisszum eredménye lett a Kisebbségi Törvény, amelyet akkoriban valamennyi nemzetiség elutasított.

Báthory János, a Kisebbségi Hivatal elnökhelyettese (1990-1994): A szöveg túlnyomó részében teljes volt az egyetértés, tehát a mai problémákat akkori időre visszavetíteni nem egészen korrekt. Akkor azoknak a problémáknak, amelyek most adódnak a törvényvel, csak egy kis részét sejtették a résztvevők.

Wekler Ferenc, az Országgyűlés alelnöke, SZDSZ: Tíz évvel ezelőtt, azt gondolom, elég világossá vált, hogy az akkoriban nem egy belpolitikai kényszer hatására született törvény volt, hanem egy, a külföldi magyarság és a szomszéd országok számára meghozott törvény. Az összes probléma ami tíz év alatt felmerült az éppen abból fakadt, hogy nem az volt az akkori kormányzat a fő célja, hogy a hazai nemzetiségek helyzetén javítson általában, hanem a szomszéd országok vezető politikusai számára, avagy az orruk alá dörzsölve jelezze, hogy az ottani magyarságnak milyen problémái vannak.

Szászfalvi László, az Országgyűlés Emberjogi és Vallásügyi bizottságának elnöke, MDF: Ez szerintem, prekonceptió, hogy a határon túli magyarságnak szólt volna ez a törvény, nyilvánvaló, hogy az akkori törvényalkotók figyeltek arra is. Tehát én ezt nem szeretném úgy megfogalmazni, hogy egyáltalán nem volt erre figyelemmel ez a törvény, hogy a határon túli magyarságra esetleg milyen kihatással lehet. Nyilvánvaló, volt olyan fajta megközelítése is ennek a kérdésnek, hogy a környező országokban lévő magyar kisebbségek felé is jelzés értékű és nyilvánvalóan az ottani kormányok felé is egyfajta jelzés értékű gesztus lehetett volna. Ettől függetlenül nem érzem azt, hogy elrugaszkodott volna a magyar valóságtól mármint magyarországi kisebbségeknek a valóságától.

Dr. Berényi Mária, a Kisebbségi Kerekasztal tagja, Magyar Országos Román Kutató Intézet igazgatója: Úgy éreztük, hogy ez nem a hazai kisebbségekre van méretezve, tehát ha mi megnézzük a fővárosi, a kerületi és ezeknek az önkormányzatoknak a hatókörét, tehát látjuk és tudjuk, hogy a hazai kisebbségek szórványban élnek. Vagyis nem tömbben. Ez a Kisebbségi Törvény valahogy, én akkor is mondtam, ez úgy készült el, hogy figyelembe vették a politikai tényezőket '93-ban, a határon túli magyarokat is. A kettő tényezőt valahogy összeötözve bevették a kisebbségi törvénybe.

Klein Judit és Daróczi János az „Együtt” című televíziós műsor számára készült dokumentumfilmjének szerkesztett szövege.

Dr. Kaltenbach Jenő

Wekler Ferenc

Szászfalvi László

Heizer Antal

Közhírré tétetik: a 3.§ első bekezdése alapján a Magyar Köztársaságban élő kisebbségek részesei a nép hatalmának. Államalkotó tényezők. Kultúrájuk, része a magyarországi kultúrának.

Wolfart János: A törvény önmagában nagyon érdekes, mert sok új elemet hozott be a magyar kisebbség-politikába, új szereplőket hozott erre a színpadra, például a kisebbségek parlamenti biztosának intézményét, a kisebbségek helyi és országos önkormányzatait. Ezek híján voltunk kénytelenek mi akkor tárgyalni az érintettek képviselőivel és a kisebbségi törvény létrejötté, önmagában a módszere, a légköre nagyon érdekes, amit – én úgy látom – ma mások is hiányolnak. Kialakult akkor egy olyan tárgyalásos eljárás amelynek során senki nem képzelte el kormányoldaltól sem, hogy az érintettek véleményének ismerete, meghallgatása, megvitatása nélkül lehet egy ilyen törvényt alkotni.

Lásztity Péró: Néhány képviselő akkor ragaszkodott ahhoz, hogy az Alkotmányba bekerüljön: mindenkinek választójoga van a kisebbségi önkormányzatok megválasztása során. Mi ez ellen tiltakoztunk, de végül is nem sikerült rendezni, ám úgy gondoltuk, nem baj, hogyha a szimpatizánsok is szavazhatnak, ez egy technikai szabály és nem lényegi szabály. Alapjában a kisebbségeket illeti meg az a jog, hogy megválasszák önkormányzataikat, de áterőszakolták

Karagity Mihály, a Horvát Kisebbségi Önkormányzat elnöke: A törvény megszületését óriási sikernek értékeltük mi abban az időben. Viszont rögtön az is az eszembe jut most, hogy másnap hallgattam a Magyar Rádiót – reggeli híreket, egy politikai pártnak a vezérszónokát – mikor az újságíró megkérdezte tőle, hogy mit szól a 13 kisebbségi képviselőnek a jelenlétéről, a Parlamentben? Akkor azt mondta, hogy ez túl sok.

Rögtön úgy éreztem, sőt föltettem egy kérdést magamnak, és nem voltam egyedül – hogy ez a kisebbségi törvény kinek szól, vagy kikről szól. De az is tény, hogy az elmúlt tíz évben, köszönhetően, ennek a Kisebbségi Törvénynek, valamiféle élet azért beindult a kisebbségek között, így a magyarországi horvátoknál is.

Horváth Aladár: Összesen három nem szavazat volt a Kisebbségi Törvényt illetően, a két szélsőjobb oldali, akik úgy gondolták, hogy túl sok jogot ad ez a cigányok-

nak és én, aki azért szavaztam ellene, mert úgy gondoltam, hogy ez a törvény ez jóval kevesebb törvényi garanciát biztosít a kisebbségi természetes jogok érvényesülésére, mint amennyit kellene hogy biztosítson.

A Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal jó esetben mintegy 300 kisebbségi önkormányzat megalakulására számít. Az Országos Választási Irodához azonban még egyetlen kérelem sem érkezett a kisebbségi választások megtartására. Az Etnikai Hivatalban úgy vélik, hogy az idén a kisebbségek a politika áldozatává váltak, hiszen csúszott az önkormányzati törvények elfogadása és ezért a kisebbségeknek kevés ideje maradt igényük bejelentésére. (MTV Híradó 1994)

Heizer Antal, a NEKH elnöke: A Kisebbségi Törvény és a kisebbségi önkormányzati rendszer egy nagyon aktív közéletnek az alapjává vált az elmúlt tíz év során. Természetesen a különböző közösségek különböző módon tudtak élni ezzel a lehetőséggel, és az is egy furcsasága a helyzetnek, hogy a törvény ma is több lehetőséget biztosít, mint amennyit megtudtunk belőle valósítani. Ha úgy tetszik egy keret-törvényről van szó, amelynek a határai borzasztó tágak. A gond az volt, én úgy láttam az elmúlt tíz évben, hogy a törvényhez nem kapcsolódtak azok a végrehajtási rendeletek, végrehajtási utasítások, pénzügyi lehetőségek minden esetben, amelyek a törvény kereteit szétfeszítették volna és a törvényben megadott lehetőségeket megvalósíthatták volna.

Heinek Ottó, a NEKH alelnöke (1995-1998): Én a törvény legnagyobb értékét a létében látom, egyáltalán abban, hogy van. Mert hiszen egy kicsit kimozdította a nagyon hosszú pangásból a magyarországi kisebbségi közéletet, kicsit a társadalom tudatába is jobban beemelte a magyarországi nemzetiségeket, kicsit segített árnyalni azt a képet amely hosszú évtizedekig élt a közvéleményben a magyarországi nemzetiségekről. Ugyanakkor nagyon sokan és nagyon sokáig és hát sajnos még ma is sokan azt gondolják, hogy minden rendben van: a nemzetiségek jogai valószínűleg tökéletesen érvényesülnek, mindenféle lehetőségekkel rendelkeznek.

Horváth Aladár: A kisebbségi önkormányzatokat valamennyi választópolgár választja, ebből fakadóan azok a köztisztviselők, amelyek fölállnak, nem tudják kellő hitelességgel a megkülönböztetett romákat kép-

viselni, hiszen az így létrejött önkormányzat a többségi akaratnak kell megfeleljen abból fakadóan, hogy a többség választja ki őket.

A 21. § kimondja: az egyes kisebbségek a törvényben meghatározottak szerint, községben, városban és a főváros kerületeiben kisebbségi települési önkormányzatokat vagy közvetett vagy közvetlen módon létrejövő helyi kisebbségi önkormányzatokat valamint országos kisebbségi önkormányzatokat hozhatnak létre. A fővárosban közvetlen módon létrejövő helyi kisebbségi önkormányzat alakítható.

Avanesian Alex, az Országos Örmény Önkormányzat elnöke (1994-2002): Az egész önkormányzati rendszer úgy ahogy van rossz, ha van egy országos önkormányzat annak semmilyen beleszólása nincs a területi önkormányzatok életébe vagy a kerületi önkormányzat semmit nem tud csinálni, beszámoltatni nem tud. Van egy országos önkormányzat X fővel és „el van” az a néhány képviselő, mint országos önkormányzat. Hatalma gyakorlatilag semmire sincsen.

Farkas Flórián az Országos Cigány Önkormányzat elnöke (1994-2002): El kell döntenem, hogy mit akar a kormányzat a kisebbségi kérdéssel Magyarországon, mit akar a kisebbségi önkormányzatisággal Magyarországon. Akarja-e hogy valóságos tevékenységorientált legyen vagy csak egy adminisztratív önkormányzat maradjon tovább. Ha akarja, hogy tevékenységorientált legyen és egyébként ebben a törvényben is megfogalmazott autonómiát gyakorolja, akkor a költségvetést kell először hozzá rendezni és ahhoz kell törvényt módosítani. Ha fordítva csináljuk, akkor újabb konfliktus, újabb vita, újabb feszültség lesz, egyébként pedig nagyon jó lenne, ha ez nem egy újabb politikai sakkjátszma lenne a kormányzat részéről. Elmazsolázunk a nemzeti törvényen és következőképpen háttérben marad a kisebbség, de leginkább a cigánypolitikai kérdés.

Dr. Kaltenbach Jenő: A kisebbségi önkormányzati rendszerre megítélésem szerint azért van szükség, mert meg kell oldani a kisebbségi közösségek legitim képviselőjét. Mindaddig, ameddig csak – idéző jelben szólva csak – civilszervezetek jönnek létre, addig örökös vita van a legitimáció körül, hogy ki képviseli az adott közösséget. Az egyesülési szabadság mindenki számára nyitott és elérhető, így aztán a civil világ sok-

színű. Nyilván egyik sem léphet föl a legitimáció, az egyedüli képviselő igényével, erre vannak a választások, amelyek az egész közösség részvételével folynak és így jöhet létre olyan rendszer, amelyik valóban az egész közösséget legitim módon képviseli.

Karagity Mihály: A kulturális autonómiát megfelelő anyagi és jogi garanciák nélkül építeni nem lehet. A hercegszántói iskola bebizonyította ezt, nemcsak nekünk, hanem a többi kisebbségnek is. Olyan törvényt kell létrehozni, megalkotni, illetve a jelenlegi törvényt oly módon módosítani, hogy a kulturális autonómia építéséhez szükséges anyagi, jogi garanciákat tudjunk biztosítani. Ez nemcsak az átvételhez, hanem új intézmények alapításához is szükséges. Az önkormányzati, tehát a kisebbségi önkormányzati rendszernek csak akkor van értelme, ha az adott kisebbség rendelkezik intézményi háttérrendszerrel. Ha nincsen óvodája, nincsen általános iskolája, nincsen gimnáziuma, nincsen kutatóintézete, színháza, múzeuma, báziskönyvtára, akkor nem tudom miről beszélünk. Akkor ne beszéljünk önkormányzati rendszerről, hanem beszéljünk akkor bármilyen civilszervezetről vagy kulturális egyesületről.

Dr. Berényi Mária: Az utóbbi tíz év a hazai kisebbség történetében párhuzamosan a kisebbségi törvénnyel, azt kell, hogy mondjam, az utolsó népszámlálásnál a hazai románság 25%-al fogyott. Ilyen nem volt az utóbbi 200-300 évben, hogy tíz éves periódusban a hazai románságnak a létszáma 25%-al csökkenjen. Tehát ezek szerint a kisebbségi törvény, a kisebbségi önkormányzatok bevezetésével nem segítette elő a hazai románság a nemzeti identitásának a megtartását, a kulturális és nyelvi hagyományainak a megteremtését.

Fuzik János, az Országos Szlovák Önkormányzat elnöke: Mi is megpróbáltuk, hiszen a törvény kimondja, hogy a kisebbségi önkormányzatok intézményeket hozhatnak létre. Átvehetünk intézményeket, működtethetnek, akár helyiek akár országos kisebbségi önkormányzatok. Ez nyilvánvalóan nagy feladat, de én azt hiszem, azért jöttek létre a kisebbségi önkormányzatok, hogy intézményeket hozzanak létre a kisebbségi identitás megőrzése, a kultúra fejlesztése közoktatás fenntartása végett.

Heinek Ottó

Berényi Mária

Fuzik János

Karagity Mihály

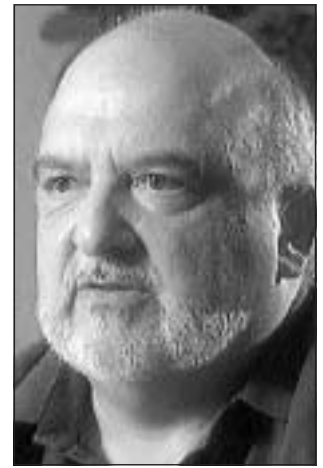
Wolfart János

Lásztity Péró

Báthory János

Avaneszian Alex

A 9.§ kimondja: a kisebbséghez tartozó személynek joga van a politikai és kulturális esélyegyenlőségre, amelyet az állam hatékony intézkedésekkel elősegíteni köteles.

Szászfalvi László: Nekem nagyon sok pozitív tapasztalat van arra nézve, hogy a kisebbségi önkormányzatok együtt tudnak dolgozni a nagy, a települési önkormányzattal, kiválóan, ragyogóan, koncepciózusan és ebbe még a civil szervezetek megerősítését és a civil szervezetekkel való együttműködést is be tudják kalkulálni.

Lásztity Péró: Ez az egyik hibája a törvénynek meg a szabályozásnak, hogy amikor először megalakultak a kisebbségi önkormányzatok, és döntöttek, ezek működését hogyan fogják finanszírozni, akkor a Pénzügyminisztérium egy olyan megoldással állt elő, hogy a kisebbségi önkormányzatok működésére szolgáló eszközökkel gyakorlatilag csökkentették az addigi társadalmi szervezeti támogatást.

Báthory János: A kisebbségi kultúra fenntartása szempontjából a civil szervezetek az elsődleges közösségek, egy táncegyüttes, egy nyelvapoló közösség fontosabb mint az önkormányzat. Tulajdonképpen az önkormányzat az az érdekképviseleti testület, aminek a civil szervezetek érdekeit meg kéne védeni. Tehát, hogyha ezek egymással ellentétbe kerülnek, márpedig erre elég gyakran van példa, akkor valahol baj van.

Becslések szerint alig 7000 örmény él Magyarországon. A kis közösségben szinte mindenki mindenkit ismer. Ezért is lepődtek meg amikor látták, hogy a magukat örménynek valló képviselő jelöltek több mint fele számukra idegen. Ugyanezt tapasztalják a 15 ezresre becsült román kisebbség vezetői is. A 119 budapesti jelölt közül csak húszról tudják, hogy kicsoda, a többieket eddig még megtalálniuk sem sikerült. A kisebbségi vezetők attól tartanak, hogy az ismeretlen jelöltek visszaélnék a szabad identitásválasztás alkotmányos jogával és csak az üzlet miatt mennének képviselőnek. (MTV Híradó 1998.)

Avaneszian Alex: Először is az válasszon aki örmény, aki bizonyítani tudja az örmény származását és nem mondvacsinált örmény. Vannak legitim szervezetek, Magyarországon vannak bejegyzett kisebbségi szervezetek, én azt a javaslatot tenném, hogy csak azok a szervezetek ajánlhassanak kisebbségi jelöltet, akik a kisebbségi törvény előtt léteztek.

Dr. Kaltenbach Jenő: Már a hatályba lépéskor is lehetett látni, hogy azok a megoldások, amelyek a törvényben vannak, több helyen és több sebből véreznek. Talán említettem korábban, hogy a két alapvető kérdés az, a ki a kisebbségi, ki vehet részt a választásokon, ki teremthet legitimációs bázissal rendelkező testületet, vagyis hogyan lehet kiküszöbölni a visszaéléseket.

Heinek Ottó a Magyarországi Németek Országos Önkormányzatának elnöke: A közösség meg tudja mutatni a saját erejét, megmutatni a saját súlyát, és egészen biztos vagyok benne, hogy a közösség sokkal könnyebben és átláthatóbban tudja kiválasztani azokat, akik őt képviselni fogják, akiben megbízik. Nagyon sok esetben ezt látjuk a választások eredményén, azt sem tudja, hogy kire szavaz. Ha megnézzük egyik-másik önkormányzat összetételét, akkor ugye feltűnően sok az ABC elején elhelyezkedő betűs nevű ember, mert beikszelik az ABC sorrendben szereplő első ötöt.

Fuzik János: A hazai szlovákok is ódzkodnak attól, hogy kvázi valamilyen módon vagy listára vegyék őket vagy megbélyegezzék őket. Elhangzott, hogy akkor fogják látni, ha ez külön van, vagy más helyiségben a választás, hogy én oda megyek választani. Hát amikor a szlovák klubba megy, vagy a szlovák énekkarral fel lép, akkor nem látják hogy ő szlovák?

Karagity Mihály: A mi testületünk egyenlőre olyan álláspontra helyezkedett, hogy mindenki szavazhat. Ezt valahogy demokratikusabbnak tartjuk, hiszen ha a magyarországi horvátok választhatnak országgyűlési képviselőt, szavazhatnak az ún. nagy önkormányzat képviselőjére is, akkor meg kellene engedni a többségi nemzet választópolgárainak, hogy választhassanak horvát képviselőt, illetve szavazzanak vagy ne szavazzanak a horvát önkormányzat jelöltjeire.

Az őszi választásokon vitát váltott ki, hogy több olyan kisebbségi képviselő is mandátumot szerzett, akinek a kisebbségi kötelessége megkérdőjelezhető. Az érintett szervezetek az úgynevezett alkisebbségi politikusokat most azzal akarják ellehetetleníteni, hogy az országos kisebbségi önkormányzatok tagjait megválasztó elektori üléseket anyanyelvükön tartanák. Azonban ezt a választó jogi törvény nem teszi lehetővé. (MTV Híradó 2002.)

Heizer Antal: A névjegyzék, ezt hangsúlyozni kell, ez egy választójogi technikai megoldás, valószínű hogy vannak más megoldások is, mi magunk szintén gondol-

Farkas Flórián

Horváth Aladár

Nyakó István

kozunk a jelölt állítás szigorításában. Az tény, hogy ma azt látjuk a nemzetközi gyakorlatban, és különösen a szlovén példa ilyen szempontból egy több éve működő rendszer, hogy a választójog alanyainak a legegyszerűbb meghatározása az, amikor a közösség maga állítja össze a választói névjegyzéket. Maga dönti el azt, hogy kit vesz fel a saját választására, a névjegyzékekbe.

A 20. § kimondja: a kisebbségeknek külön törvényben meghatározott módon joguk van az országgyűlési képviseletre.

Wekler Ferenc: A kinti magyarságnak szüksége van parlamenti képviseletre ezt nem ültette át a politika a hazai gyakorlatba. A mai napig ez nem történt meg, ebből világosan látszik, hogy politikai deklaráció volt és nem egy tényleges igény egyik oldalról, másrésztől tényleges ígért-halmaz és egyetlen kormány sem oldotta ezt meg és nem tett előterjesztést ebben a kérdésben.

Nyakó István, a Országgyűlés Emberjogi, Kisebbségi és Válsügyi bizottságának tagja, MSZP: Ez az MSZP-nek is hibája, de az összes politikai parlamenti erőnek hibája, nem nevezném még bűnnek, de hibája az, hogy eddig ennek a törvényrendekezésnek nem szereztek érvényt.

Szászfalvi László: Kétkamarás parlament keretében kellene legitim és alkotmányos módon biztosítani a kisebbségek a parlamenti képviseletét. Én azt gondolom, hogy ez mindenki számára elfogadható lenne, elfogadható kell hogy legyen.

Báthory János: Nem azért nem oldották meg, mert nem akarták, hanem azért, mert nem tudták. Sok politikussal beszélgettem, négy szemközt ezt mindig el is ismerték, de nyilvánosan azt mondani, hogy sajnós ezt nem tudjuk biztosítani, erre senki nem vállalkozik, pedig lehet hogy ez volna tisztességesebb. Alkotmányjogilag nagyon ellentmondásos kérdés ez és én eddig akárhány jogi elgondolást olvastam, az valamilyen módon mind támadható volt.

Farkas Flórián: Más technikával, más módszerrel kell megoldani a kisebbségek képviseletet. Soha nem fog politikailag a kisebbségek egészének, minden kisebbségnek képviseletet biztosítani a kormány, a hatalom. Nem látom ennek az őszinte politikai akaratát.

Horváth Aladár, a Roma Polgárjogi Mozgalom vezetője: Olyan mértékig kiegyensúlyozott a parlamenten belül

a bal és a jobb oldali támogatottság, a frakciók létszáma olyan közel van egymáshoz, hogy a nemzetiségi vagy akár csak néhány fős cigány frakció könnyen eldöntheti, a hatalomgyakorlás sorsát, nevezetesen, hogy a jobboldal vagy a baloldal alakíthat kormányt.

Az országgyűlési biztos mindenképpen megváltoztatná a jogszabályokat.

A választójog abszolút azt a helyzetet konzerválta, hogy valakinek nemcsak hogy nem kellett semmit nyilatkoznia, hanem ellenkezőleg, azt mondja a választójogi törvény, hogy nem is kell a közösséghez tartozni annak, aki azt képviseli. Hát ennél abszurdabb szabályozást nehéz elképzelni. (MTV Híradó 2002.)

Farkas Flórián: Ha létszámárányos egy elv, meg kell hogy jelenjen, illetve törvényben deklarálni kell hogy a cigányság ügye más, több, nagyobb mint bármely kisebbségé Magyarországon.

Dr. Berényi Mária: Egyenlőbbnyba teszik a kisebbségeket, tehát ugyanolyan jogai, ugyanolyan kötelezettségei vannak, mondjuk a ruszinoknak, németeknek, a cigányoknak és hadd ne soroljam tovább...

Heinek Ottó: A német szakirodalomban elterjedt a kiegyenlítő jogok kifejezés és talán ez a legpontosabb megfogalmazása a kisebbségi jogoknak. Olyan jogokat kell nyújtani minden nemzetiségi kisebbség, népcsoport számára, amelyek segítik kiegyenlíteni azt a hátrányt, amely eleve abból adódik, hogy kisebbségben vannak, hogy egy kisebbségi nyelvet beszélnek, hogy olyan kultúrát ápolnak, amely nem domináns kultúra egy adott országban: Nem hiszem, hogy többslet jogokról lenne szó.

Heizer Antal: Valamennyi érintett úgy foglalt állást, és ebben az ombudsman is partnerünk volt, hogy módosítható ez a jogszabály, úgy, hogy nem kell abszolút újat alkotni. Természetesen a módosítás egy nagy volumenű módosítás lesz, ami a törvény szövegének, legalább 30-40%-át érinteni fogja. Ez akár a jogszabály-alkotási szabályok szerint tekinthető lenne új törvénynek is. Úgy vagyunk vele, hogy a tízéves Kisebbségi Törvény továbbvitele azt jelenti, hogy megmarad a törvényünk, megmarad a '93-as törvényünk, és nem egy abszolút új törvényt szeretnénk alkotni, hisz nem változik az önkormányzati rendszer, nem változnak az alapstruktúrák, azokat pontosítani és továbbfejleszteni szeretnénk.